

31.3.2022

Tiedon hyödyntämisen ja avaamisen hankkeen hankeryhmän kokous

Aika ti 29.3.2022 klo 13.06–15.30

Paikka Teams-toteutus

Osallistujat Tanja Lahti, hankepäällikkö, VM puheenjohtaja
Olli-Pekka Rissanen, johtava asiantuntija, VM varapuheenjohtaja

Jäsenet:

Lotta Engdahl, erityisasiantuntija, LVM (liittyi klo 13.22)
Pekka Alhojärvi, erityisasiantuntija, MMM
Sami Niinimäki, opetusneuvos, OKM
Tuula Helander, johtaja, STM
Tiina Salminen, johtava asiantuntija, TEM (poistui klo 15.20)
Jani Heikkinen, neuvotteleva virkamies, VM (poissa, myös sihteeristön jäsen)
Anssi Hänninen, erityisasiantuntija, YM (poistui klo 15.00)
Tarja Riihisaari, toimialan johtaja, Ilmatieteen laitos (liittyi klo 13.15)
Antti Kosonen, innovaatiojohtaja, Maanmittauslaitos
Kaisu Harju, ryhmäpäällikkö, Suomen ympäristökeskus (poistui klo 15.02)
Hannele Orjala, tietopalvelujohtaja, Tilastokeskus (poissa)
varajäsen Outi Ahti-Miettinen, laatupäällikkö, Tilastokeskus
Tapio Oikarainen, kehityspäällikkö, Liikenne- ja viestintävirasto (poissa)
Pasi Rautio, projektipäällikkö, Helsingin kaupunki (poissa)
varajäsen Hami Kekkonen, projektipäällikkö, Helsingin kaupunki
Markku Rimpelä, strategiajohtaja, Hämeenlinnan kaupunki (poissa)
Katariina Valtonen, kehittämisspäällikkö, Kouvolan kaupunki (poissa)
Martti Vanala, ICT-kehittämisspäällikkö, Kuopion kaupunki
Pekka Kantola, tietohallintojohtaja, Kuusamon kaupunki (poistui klo 15.18)
Elisa Kettunen, kehittämisspäällikkö, Kuntaliitto (poissa)
Mikko Hoikka, toimialajohtaja, Medialiitto
Tarmo Toikkanen, toiminnanjohtaja Open Knowledge Finland (poissa)
Ville Peltola, johtaja, Teknologiateollisuus (liittyi klo 13.30)

Pysyvät asiantuntijat (sihteeristö):

Mika Honkanen, kehityspäällikkö, Digi- ja väestötietovirasto
Heidi Innanen, hankekoordinaattori, VM

Kutsutut asiantuntijat:

Riitta Autere, neuvotteleva virkamies, VM
Mervi Haakana, projektipäällikkö, Tilastokeskus
Nico Käräjäoja, suunnittelija, VM

1. Kokouksen avaus ja esityslistan hyväksyminen

Päätös: Todettiin kokous avatuksi klo 13.06 ja hyväksyttiin esityslista.

2. Edellisen kokouksen muistion hyväksyminen

Käytiin tiiviisti läpi 31.1.2022 pidetyn hankeryhmän kokouksen sisältö ja siitä laadittu muistio. Muistioon ei ollut huomautettavaa

Päätös: Hyväksyttiin edellisen kokouksen muistio sellaisenaan.

3. Hankkeen työpakettikohtainen eteneminen

Työpaketti 1:

Valtioneuvoston periaatepäätös tiedon hyödyntämiseksi ja avaamiseksi hyväksyttiin 17.3.2022 valtioneuvoston yleisistunnossa. Periaatepäätös käsiteltiin erityisen huolella poliittisessa valmistelussa erityisavustajien toimesta, mikä myös hieman viivästytti prosessia.

Periaatepäätös on osa tietopoliittisesta selonteosta lähtenyttä jatkumoa. Nyt tulisi miettiä, mihin valmistelussa seuraavaksi keskitytään. Kysyttiin, millaisia vaikutuksia viime kuukausien olosuhdemuutoksilla on tulevien toimenpiteiden valintaan. Todettiin, että disinformaatio ja tiedon käyttö väärin tarkoituksiin ovat koko ajan olleet mukana, mutta niihin ei olla aiemmin sen tarkemmin tartuttu. Asiaan palattiin asiakohdassa 4.

Työpaketti 2:

Tiedon jakamisen toimintamalli julkaistiin 1.3.2022 avoindata.fi-palvelussa. Tuolloin järjestettiin verkkotilaisuus, jossa julkaistiin myös julkisen hallinnon API-periaatteet. Toimintamallin ylläpidosta on sovittu tämän vuoden osalta ja ylläpidon jatkuvuudesta pyritään huolehtimaan. Seuraava versio toimintamallista julkaistaan syksyllä 2022, kehityskohteista koostetaan parhaillaan listaa. Sisältö käännetetään ruotsiksi ja todennäköisesti myös englanniksi. eOppiva-koulutuksen valmistelu on edennyt pitkälle.

Toimintamalliin sisältyy hyötyjen, riskien ja kustannusten arviointimenetelmä, joka on tässä vaiheessa julkaistu Excel-muodossa. Huomionarvoista on, että toimintamalli ei ole virallinen suositus, ohje tai linjaus.

Työpaketti 3:

Uusi projektipäällikkö Mervi Haakana esittäytyi, hän jatkaa osahankkeen projektipäällikkönä vuoden 2022 loppuun asti.

Tiedon laatukriteerit ja mittaristo -suositusehdotus valmistui 11.2.2022. Kokonaisuudelle haetaan tiedonhallintalautakunnan suositus -statusta. Suositus olisi näillä näkymin annettavissa aikaisintaan kesällä 2022.

Tilastokeskuksen järjestämä julkaisutilaisuus pidettiin 10.3.2022. Samassa yhteydessä kerrottiin laajemmasta verkostotoiminnasta, jonka kokeellinen käynnistäminen jatkuu. Ensimmäinen verkostotapaaminen on maanantaina 2.5.2022 klo 13.00–14.30 (erillinen ilmoittautuminen). Tähän mennessä verkostoon on ilmoittautunut noin 20 henkilöä, mutta erityisesti kuntapuolelta toivotaan vielä lisää osallistujia.

Käyttönoton suunnittelua jatketaan pienryhmässä, jossa huomio on erityisesti kansallisessa tasossa. Eri tasot ovat keskinäisessä vuorovaikutuksessa ja kullakin tasolla on useita toimijoita.

Tiedon laatuun liittyvän eOppiva-kurssin valmistelu on käynnissä. Kerrottiin myös, että Digikannustin-haussa toisena teemana on tiedon laadun kuvaaminen ja arviointi. Haku on käynnissä 25.4.2022 saakka.

Työpaketti 4:

Työpaketista 4 aiemman vastanneelle Miina Arajärvelle ei ole vielä saatu rekrytoitua seuraajaa. Julkisen hallinnon API-periaatteet julkaistiin 28.2.2022 ja niiden julkaisusta kerrottiin 1.3.2022 pidetyssä julkistamistilaisuudessa. DVV vastaa API-periaatteiden ylläpidosta ja käynnistää rajapintakehityksen verkostoyhteistyön TiHA-hankkeen tukemana. Verkoston ensimmäinen tapaaminen on 7.4.2022, mukaan on ilmoittautunut 12 organisaatiota. Verkostoyhteistyöstä on tarkoitus kertoa tarkemmin hankeryhmän toukokuun kokouksessa. Myös tiedon yhteentoimivuudesta on valmisteilla eOppiva-koulutus.

Tiedon semanttisen yhteentoimivuuden osalta ei ole hankkeen toimesta tapahtunut uutta. Jo edellisessä hankeryhmän kokouksessa oli kerrottu, että VM on käynnistänyt esiselvityksen julkisen hallinnon yhteisten tietovarantojen ja tietojärjestelmien yhteentoimivuuden linjaustyön edistämiseksi. Kysyttiin, mihin esiselvitys liittyy. Vastattiin, että esiselvitys liittyy tiedonhallintalain toimeenpanoon ja kyseessä on VM:n linjatyo, mutta hanke on ollut siinä tukena.

Tuotiin esiin, että API-periaatteista tähän mennessä saatu palaute on ollut hyvää, joskin osa toimijoista olisi kaivannut hieman kunnianhimoisempia periaatteita.

Viestintä:

Hankkeen tuotosten julkistamistilaisuuksista on saatavilla tekstitetyt tallenteet:

- [Vauhtia tiedon jakamiseen ja rajapintakehitykseen 1.3.2022](#)
- [Miten tunnistat tiedon laadun? 10.3.2022](#)

Seuraava tilannekatsaus on 13.4.2022.

Kevään aikana on julkaistu kolme podcast-jaksoa. Viimeisin maaliskuussa julkaistu jakso liittyy valtionavustustoimintaan, seuraavan jakson tuottaa Tilastokeskus.

Hankkeen tuotokset on tarkoitus olla esillä kesäkuun alussa Kuntaliiton järjestämällä Digiviikoilla ja syyskuussa Kuntamarkkinoilla. Jos hankeryhmäisillä on mielessään tilaisuuksia, joissa hankkeen tuotoksia voitaisiin tuoda esiin, vinkkejä otetaan mielellään vastaan.

Budjetti:

Todettiin, että hankkeen budjettia on hieman leikattu ja tämän vuoden budjetti on 750 000 euroa. Sidonta-aste on lähes 80 %. Syksyllä on tarkoitus teettää ulkopuolinen arviointi hankkeesta, ja se tulee viemään oman osuutensa budjetista.

Päätös: Merkittiin tiedoksi työpakettikohtainen eteneminen.

4. Valtioneuvoston periaatepäätöksen toimeenpanon edistäminen

17.3.2022 hyväksytyn, tiedon hyödyntämiseen ja avaamiseen liittyvän valtioneuvoston periaatepäätöksen toimeenpanosta on kirjattu asioita tiekarttaan, joka julkaistiin periaatepäätöksen liitteenä. Yhtenä teemana tiekartassa on väärän tiedon vastustaminen. Todettiin, että dis- ja misinformaatio eivät ole ilmiönä uusia, mutta sosiaalinen media ja uudet teknologiat mahdollistavat ne uudella tavalla. Käytiin tähän liittyvää problematiikkaa läpi pienen kunnan skenaarion kautta.

Teemasta oli muotoiltu otsikkoehdotukseksi ”Julkisen hallinnon ja demokratian toimintakyvyn takaaminen informaatiohyökkäyksissä”. Ehdotuksesta käytiin keskustelua ja se sai kannatusta. Sovittiin, että otsikon muotoilusta ja asiassa etenemisestä keskustellaan sisäisesti. Jos etenemiselle saadaan vihreää valoa, pohditaan olisiko mahdollista järjestää esim. pyöreän pöydän keskusteluja tähän liittyen.

Tiekartalla niin ikään mainituista organisaatioiden strategioista voitaisiin harkita oman hankkeen käynnistämistä vuodesta 2023 alkaen. Myös tiedon arvon tunnistaminen on nostettu tiekartassa esiin ja teemasta on keskusteltu myös avoimen tieteen koordinaation ja hankkeen välisessä yhteistyöryhmässä. Tässä voisi olla mahdollinen paikka yhteishankkeelle.

Päätös: Merkittiin tiedoksi valtioneuvoston periaatepäätöksen toimeenpanon edistäminen.

TAUKO klo 14.19-14.30

5. eOppiva-koulutuskokonaisuuden tilanne

Työn alla on kolme eOppiva-koulutusta, jotka tulevat olemaan kaikille avoimia. Katsottiin läpi koulutusten otsikkoehdotukset.

Tiedon jakamisen koulutuksessa nojataan tiedon jakamisen toimintamalliin ja tuodaan ilmi tiedon jakamisen hyötyjä konkreettisten esimerkkien avulla (mm. Finna, Cetopo, pääkaupunkiseudun palvelukartta, liikenteen ekosysteemi).

Tiedon laatua koskevassa koulutuksessa käsitellään mm. miksi laadun kuvaaminen on tärkeää, tiedon laadun eri näkökulmia ja laatukriteerejä esimerkkien avulla. Käytännön kokemuksista kertoo Virpi Hotti Valtiokonttorista ja hyödyistä Antti Jakobsson Maanmittauslaitokselta.

Tiedon yhteentoimivuuden koulutuksessa opitaan mitä yhteentoimivuudella tarkoitetaan ja miksi se on tärkeää, miten tiedon yhteentoimivuus toteutetaan sekä miten yhteentoimivuutta voidaan edistää. Esimerkkivideoilla mm. Anssi Hänninen YM:stä on kertomassa RYHTI-hankkeen kokemuksista.

Koulutukset tullaan julkaisemaan 11.5.2022. Ennen julkaisua koulutuksia tulisi testata ja tähän tarvittaisiin 5-7 testaajaa/koulutus. Kysyttiin hankeryhmäläisten halukkuutta toimia testaajina. Alustavasti Kuusamon ja Kuopion kaupungeilta voisi löytyä testaajat. Sovittiin, että asiasta laitetaan vielä erikseen sähköpostia hankeryhmälle.

Päätös: Merkittiin tiedoksi eOppiva-koulutuskokonaisuuden tilanne.

6. Ajankohtaiset EU-asiat

Ajankohtaisista EU-asioista nostettiin seuraavia asioita:

- Digital Market Act (DMA) kohdistuu suuriin toimijoihin, joille halutaan luoda pelisäännöt markkinoille.
- Digital Service Actin (DSA) osalta on trilogit meneillään (parlamentilta useita ehdotuksia). Venäjän hyökkäys on nostanut esille tarpeen tiukemmalle sääntelylle.
- Data Governance Actissa (DGA, datanhallinta-asetus) Suomella on työn alla vastuuviranomaisten nimeäminen ja vaikutukset kansalliseen sääntelyyn.
- Data Actissa U-kirjeen valmistelu on kesken. Se tulee sisältämään yhteiset säännöt datan käyttöön.
- Kokonaisuuteen liittyy myös AI Act.

Avoimen datan direktiivin osalta komissio on käynnistänyt uuden selvityksen arvokkaista tietoaineistoista. Vuosina 2016–2017 ei osattu arvioida millaisella vauhdilla datastrategia etenee. Tulossa on kolme työpajaa, erilaisia verkkokyselyjä ja konsultit tulevat varmasti kysymään sopivia henkilöitä haastateltaviksi.

EU-asioihin liittyvät esitykset ovat saatavilla hankkeen [Tiimeri-työtilassa](#).

Päätös: Merkittiin tiedoksi ajankohtaiset EU-asiat.

7. Muut asiat

- Digikompassin valmistelu: [lausuntokierros](#) on käynnissä 31.3.–13.5.2022. Lausuntojen perusteella muotoillaan lopullinen versio. Päätöksentekoprosessi ei ole vielä vahvistunut.

- Opinnäytetyö valmisteilla: kuten aiemminkin on kerrottu, Anni Alila tekee diplomityön API-periaatteiden soveltamisesta. Diplomityötä varten tullaan haastattelemaan viittä julkishallinnon tahoa.
- VN TEAS JULKIHINTA -hankkeen tilanne: hanke on jo pitkällä ja tulee päättymään alkukesällä. Työn tutkimustulokset julkaistaan viikolla 25.
- Pekka Alhojärvi MMM:stä jää eläkkeelle 1.4.2022.

Päätös: Merkittiin tiedoksi muut asiat.

8. Seuraavat kokoukset

Seuraava kokous on sovittu pidettävän ti 24.5.2022 klo 13.00–15.50.

Seuraavaan kokoukseen tehdään ehdotus syksyn kokousajankohdista. Syksyllä on tarkoitus pitää kolme kokousta, joista esimerkiksi keskimmäinen voitaisiin toteuttaa läsnäkokouksena Helsingissä. Tämä sai jonkin verran kannatusta.

Päätös: Merkittiin tiedoksi seuraavat kokoukset.

9. Kokouksen päättäminen

Päätös: Kokous päätettiin klo 15.30.